

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2006

Nr 28

Nr 28

LANDSKAPSLAG

om ändring av polislagen för landskapet Åland

Föredragen för Republikens President den 3 mars 2006

Utfärdad i Mariehamn den 6 april 2006

I enlighet med lagtingets beslut¹ **ändras** 7 § 2 mom., 14 och 17 §§, 20 § 2 mom., 21 §, 22 § 3 mom., 23 § 1 mom., 24 §, paragrafrubriken till 25 §, 27 § 4 mom., 28 § 1 mom., 31 §, 32 §, 33 § 2 mom. samt 34 §, 35 § 1 och 3 mom., 37, 41, 43, 44 och 52 §§ polislagen (2000:49) för landskapet Åland,

fogas till lagens 5 § ett nytt 1 mom., varvid nuvarande 1 och 2 mom. blir 2 och 3 mom., till 7 § ett nytt 3 mom., till 8 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till lagen en ny 10a §, till 18 § ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom., till 22 § ett nytt 4 mom. samt till lagen nya 22a-e, 27a, 32a-f, 33a-d, 34a, 34b, 37a och 40 §§ samt

ersätts i lagen ordet "landskapsstyrelsen" i olika böjningsformer med "landskapsregeringen" i motsvarande former som följer:

5 §

Åtgärdsfördröjning och åtgärdseftergift

En polisman som vidtar sådana åtgärder för att inhämta information som avses i 3 kap. får dröja med att ingripa när ett sådant brott håller

på att ske som inte orsakar överhängande allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller överhängande risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada och om åtgärdsfördröjningen är nödvändig för att dölja att information inhämtas eller för att trygga syftet med att informationen inhämtas.

7 §

Polisbefogenheter

En polisaspirant har en polismans befogenheter när han eller hon under sin utbildares ledning och uppsikt utför uppgifter som ingår i utbildningen. En polisaspirant har en polismans befogenheter även då polisens högsta ledning i syfte att trygga statens säkerhet eller för att sköta riksomfattande särskilda situationer inom polisverksamheten har förordnat honom eller henne att utföra uppgifter som ankommer på polisen.

En yngre konstapel har en polismans befogenheter. Under en arbetspraktikperiod som ingår

¹ Lr framst. nr 8/2004-2005

Lu bet. nr 1/2005-2006

i grundexamen för polis får en yngre konstapel utöva en polismanns befogenheter under ledning och behövlig uppsikt av handledaren för arbetspraktiken.

8 §

Särskilda polisbefogenheter

Befogenheter att använda i denna lag föreskrivna maktmedel kan dock endast ges en namngiven tjänsteman. Inrikesministeriet kan ge en tjänsteman befogenheter att göra förundersökning för undersökning av brott som har anknytning till hans eller hennes eget förvaltningsområde och som särskilt nämns i förordnandet.

10a §

Gränskontroll och tullåtgärder

En polisman har rätt att i gränskontrolluppdrag genomföra gränskontroll enligt gränsbevakningslagen (FFS 578/2005) vid ett gränsövergångsställe eller på någon annan plats som avses i 14 § i gränsbevakningslagen med sådana befogenheter som anges i 28 och 29 § i nämnda lag.

I syfte att ta i beslag ett föremål eller ämne som tillverkats, importerats eller innehas olagligen har en polisman rätt att utföra tullåtgärder enligt tullagen (FFS 1466/1994) med sådana befogenheter som anges i 14 § i nämnda lag. Förutsätter tullåtgärder kroppsbesiktning eller annan granskning än granskning av resgods eller ytterkläder utan att förundersökning görs, iakttas vid utförande av dessa åtgärder 15 § i tullagen. Den polisman som beslutar om åtgärderna skall dock höra till befälet.

14 §

Skydd för områden som omfattas av hemfrid och offentlig frid

Om innehavaren av ett område eller en plats som omfattas av hemfrid eller offentlig frid eller om innehavarens företrädare begär det, har en polisman rätt att från området eller platsen avlägsna en person som utan laglig rätt tränger sig in eller i smyg eller genom att vilseleda någon annan inträder eller gömmer sig där eller underlåter att iakttä en tillsägelse att avlägsna sig.

En polisman har rätt att från ett område eller en plats som avses i 1 mom. avlägsna en person som lovligen uppehåller sig där, om personen stör andras hemfrid eller den offentliga friden eller på något annat sätt vållar betydande störning där och det finns grundad anledning att befara att störningen upprepas.

Om det är sannolikt att en upprepning av störningen inte kan förhindras genom att personen avlägsnas, har en polisman rätt att gripa och hålla den som uppträder störande i förvar. Den som har gripits får hållas i förvar endast så länge som det är sannolikt att störningen upprepas, dock högst 12 timmar från gripandet.

17 §

Vidtagande av åtgärder

I de fall som avses i 13-16 §§ får ett rum eller ett förvaringsutrymme öppnas med våld. När åtgärden avslutas skall det utrymme som har öppnats åter stängas på lämpligt sätt.

En husrannsakan enligt 13 § får inte utan särskilda skäl förrättas mellan klockan 21.00 och 6.00.

Över åtgärder som har vidtagits med stöd av 13-16 §§ skall upprättas protokoll eller göras anteckning i någon annan handling.

18 §

Avspärrande av en plats eller ett område

En polisman har rätt att på order av ett polisbefäl och i brådskande fall också utan order avspärra eller utrymma ett område som omfattas av hemfrid eller offentlig frid, om detta är nödvändigt för att avvärja en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa och om de som finns på området inte annars kan skyddas.

20 §

Skydd mot brott och störande beteende

En person kan likaså avlägsnas från en plats om han eller hon genom sitt uppförande orsakar eller om det utifrån hans eller hennes hotelser eller övriga uppförande och tidigare uppförande i en motsvarande situation är sannolikt att han eller hon kommer att orsaka betydande störning eller överhängande fara för den allmänna ordningen och säkerheten.

21 §

Stannande och flyttning av fordon

En polisman får befalla att ett fordon skall stannas, om detta är nödvändigt för påträffande av en efterlyst person eller en annan person som skall gripas, för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet eller för genomförande av gränskontroll, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande eller utredning av brott.

En polisman har rätt att flytta ett fordon eller befalla att det skall flyttas, om detta är nödvändigt för övervakning som hänför sig till användningen av fordonet eller för genomförande av gränskontroll, upprätthållande av allmän ordning och säkerhet eller avvärjande av brott.

Bestämmelser om övervakning av vägtrafiken finns i vägtrafiklagen (1983:27) för landskapet Åland. Bestämmelser om när ett luftfartyg skall beordras att landa finns i luftfartslagen (FFS 281/1995).

22 §

Säkerhetsvisitation

För att trygga säkerheten för deltagarna i en rättegång eller en allmän sammankomst, en offentlig tillställning eller någon annan motsvarande tillställning som förutsätter särskilt skydd, har en polisman rätt att kroppsvisitera en person som anländer till eller vistas i den omedelbara närheten av tillställningen och granska de saker han eller hon medför, i syfte att förvissa sig om att personen inte innehar sådana föremål eller ämnen med vilka deltagarnas säkerhet kan äventyras.

De i 1 och 3 mom. avsedda farliga föremålen eller ämnena skall vid behov tas ifrån den som visiteras.

22a §

Säkerhetskontroll

Hos polismyndigheten och i polisens övriga verksamhetslokaler kan ordnas säkerhetskontroller i syfte att sörja för säkerheten, trygga ordningen och skydda egendom.

Beslut om säkerhetskontroll fattas av polismästaren.

Vid en säkerhetskontroll kan alla som kommer till polisens verksamhetslokaler eller de som befinner sig där kontrolleras, likaså de saker de har med sig. Polismästaren avgör i vilken utsträckning säkerhetskontroller skall genomföras.

En säkerhetskontroll kan utföras av en polisman eller någon annan som är anställd hos polisen eller av en person som har utbildats för uppgiften och som har godkänts av polisen (*säkerhetskontrollör*).

Säkerhetskontroller skall utföras så att de inte medför onödig olägenhet för dem som kontrolleras eller skadar egendom.

22b §

Utförande av säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att med en metalldetektor eller någon annan liknande teknisk anordning kontrollera en person som öns-

kar tillträde till eller befinner sig i polisens verksamhetslokaler samt de saker som personen medför, för att utreda att sådana föremål eller ämnen inte medförs genom vilka säkerheten eller ordningen kan äventyras eller som kan användas för att skada egendom. Säkerhetskontrollören har rätt att också på annat sätt kontrollera de saker som en person medför. Om det finns grundad anledning att misstänka att en person medför ett sådant föremål eller ämne som avses ovan, kan personen kroppsvisiteras för att föremålet eller ämnet skall kunna hittas.

22c §

Omhändertagande av föremål som påträffats vid en säkerhetskontroll

En säkerhetskontrollör har rätt att frånta en person ett i 22b § avsett föremål eller ämne som har påträffats vid en säkerhetskontroll eller på något annat sätt eller vars innehav annars är förbjudet enligt lag eller bestämmelser som har utfärdats med stöd av lag. Föremål och ämnen som fråntagits en kontrollerad skall, om det inte finns hinder för det enligt lag, återlämnas till personen i fråga när han eller hon lämnar polisens verksamhetslokaler.

22d §

Användning av maktmedel vid säkerhetskontroll

Om en person vägrar underkasta sig en säkerhetskontrollåtgärd, kan säkerhetskontrollören avlägsna honom eller henne från polisens verksamhetslokaler. För att avlägsna en person från lokalen kan säkerhetskontrollören vid behov använda sådana maktmedel som kan anses vara försvarliga med hänsyn till personens uppträdande och övriga omständigheter. Någon annan än en polisman eller en tjänsteman vid polisen får dock inte använda maktmedel för att avlägsna en person från polisens lokaler, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Bestämmelser om grunderna för frihet från straffansvar och om lindring av straffansvar vid excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

22e §

Närmare bestämmelser om säkerhetskontroll

Även inrikesministeriets förordning med närmare bestämmelser om det tekniska utförandet av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontrollerna skall ordnas i praktiken samt om den säkerhetskontrollutbildning som skall ordnas skall iakttas, om inte landskapsregeringen inom ramen för landskapets lagstiftningsbehörighet genom landskapsförordning

beslutat om avvikelser från riksbestämmelserna.

23 §

Omhändertagande av farliga föremål och ämnen

Utöver vad som bestäms i denna lag eller i någon annan lag har en polisman rätt att tillfälligt för polisens räkning ta hand om sprängämnen och andra farliga föremål eller ämnen, om den som innehar dem med hänsyn till sin ålder, sitt berusnings- eller sinnestillstånd eller andra omständigheter med fog kan misstänkas orsaka överhängande fara för allmän ordning och säkerhet. Polisen kan också ta hand om sprängämnen som innehas i strid med landskapslagen (1971:12) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om explosionsfarliga ämnen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, när den som innehar sprängämnena på eget initiativ gör en anmälan till polisen om sprängämnena och överlämnar dem i polisens besittning.

24 §

Hantering av omhändertagen egendom

Föremål eller ämnen som har omhändertagits med stöd av 22 § 4 mom. eller 23 § 1 mom. skall återlämnas till innehavaren inom 14 dygn, om det inte dessförinnan vidtagits åtgärder för att överlåta det vidare eller förstöra det enligt 2 och 3 mom. eller ett förfarande för återkallande av tillståndet att inneha egendomen har inletts. Egendom som har omhändertagits med stöd av 23 § 2 mom. skall alltid återlämnas, om inte hela föremålet redan tidigare har omhändertagits av polisen med stöd av 23 § 1 mom.

Föremål eller ämnen som omhändertagits med stöd av 23 § 1 mom. och som inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren eller ägaren kan med ägarens samtycke säljas eller överlåtas till en person som är berättigad att inneha sådan egendom. Om detta inte är möjligt, kan egendomen säljas på offentlig auktion för ägarens räkning.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas, säljas eller överlåtas enligt 1 eller 2 mom., eller om det är fråga om egendom av ringa värde, har en polisman som tillhör polisbefälet rätt att bestämma att föremålet eller ämnet skall förstöras.

Om det inte är fråga om egendom av ringa värde skall ägaren och innehavaren ges möjlighet att bli hörd innan egendomen säljs eller förstörs.

25 §

Polismans rätt att ta fast eller avliva ett djur

27 §

Användning av maktmedel

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

27a §

Behandling av personer i förvar hos polisen

Vid behandling av personer som hålls i förvar hos polisen skall lagstiftningen om behandling av personer i förvar hos polisen iakttagas.

28 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) **teknisk övervakning:** fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepat avlyssning av allmänheten, fordonsförare, fotgängare eller fordon med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild,

2) **observation:** fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en viss person eller dennes verksamhet,

3) **teknisk observation:** fortlöpande eller upprepat, med hjälp av en teknisk anordning utförd avlyssning av en viss person och upptagning av ljud (*teknisk avlyssning*), iakttagande och avbildande av personer (*optisk övervakning*) samt spårning av hur ett fordon eller en vara förflyttas (*teknisk spårning*),

4) **täckoperation:** fortlöpande eller upprepat inhämtande av information om en person eller persongrupp eller om personens eller gruppens verksamhet genom infiltration,

5) **bevisprovokation genom köp:** ett köpeanbud eller ett sådant köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som skall betraktas som köp av ett provparti och som polisen gör i syfte att förhindra, avslöja eller utreda ett brott eller i syfte att återfå vinningen av ett brott, om inte syftet oundgängligen kräver köp av ett större parti än ett provparti eller köp av ett föremål, ett ämne eller egendom som en bestämd helhet,

6) **teleövervakning:** inhämtande av hemliga identifieringsuppgifter om telemeddelanden som har sänts från en teleanslutning, e-postadress eller annan teledress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett allmänt kommunikationsnät eller ett sådant därtill anslutet kommunikationsnät som avses i kommunikationsmarknadslagen (FFS 393/2003) eller som har mottagits till en sådan teleanslutning,

teleadress eller teleterminalutrustning, samt inhämtande av uppgifter om en mobilteleapparats läge och tillfällig stängning av en sådan teleanslutning eller teleterminalutrustning,

7) **teleavlyssning:** hemlig avlyssning eller upptagning av ett meddelande som förmedlas till eller från en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning genom ett kommunikationsnät som avses i 6 punkten för utredning av innehållet i meddelandet samt

8) **användning av informationskällor:** inhämtande av information genom att en person som inte tillhör polisförvaltningen används som informationskälla.

31 §

Observation som bedrivs av en främmande stats tjänsteman

En i artikel 40 i Schengenkonventionen avsedd behörig tjänsteman i en stat som tillämpar Schengenregelverket har rätt att fortsätta observation eller teknisk observation av en person i landskapet i syfte att utreda ett brott enligt vad som bestäms i Schengenregelverket som är bindande för Finland och Åland, om observationen eller den tekniska observationen har påbörjats på tjänstemannens eget lands territorium. Dessutom förutsätts att en finsk eller åländsk polisman eller, inom ramen för sin behörighet, en finsk gränsbevakningsman eller tullman inte omedelbart kan fortsätta observationen eller den tekniska observationen i landskapet.

Vid observation får användas sådana tekniska anordningar som en polisman har rätt att använda i enlighet med bestämmelserna om teknisk observation. Angående observation och teknisk observation skall rapporteras till polismyndigheten.

Till den del denna paragraf berör rikets polis gäller vad som bestäms i rikslagstiftningen.

32 §

Förutsättningar för teknisk observation

En polisman får utföra teknisk observation av en person som inte befinner sig i ett rum eller utrymme som används för stadigvarande boende eller av ett fordon eller en vara, om det finns grundad anledning att anta att observationen kan ge uppgifter som behövs för avvärijande av ett brott. Under samma förutsättningar får teknisk observation dessutom riktas mot en person som avtjänar straff i en straffanstalt eller som är internerad i tvångsinrättning eller mot en rannsaktionsfånge, när denne befinner sig i sin cell eller i anstaltens övriga utrymme som står till fångarnas förfogande.

En anordning som används för teknisk observation får placeras i utrymmen där teknisk observation är tillåten enligt 1 mom., om observationen förutsätter detta. En polisman har på order av ett polisbefäl rätt att få tillträde till ifrågavarande utrymmen för att installera och avlägsna anordningen. Om anordningen förbrukar fordonets energi eller den energi som är avsedd för något annat utrymme där anordningen installeras, skall ersättning betalas för förbrukning som är större än ringa.

Ett ytterligare villkor för teknisk avlyssning är att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i 34a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte. För optisk övervakning och teknisk spårning förutsätts på motsvarande sätt att det på grund av en persons uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig eller medverkar till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i mer än sex månader. Om den optiska övervakningen riktar sig mot en i 1 mom. avsedd person som är omhändertagen av fångvårdsväsendet, förutsätts dock att det på grund av personens uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett narkotikabrott eller till i 34a kap. 2 § i strafflagen avsedd förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman får även utföra teknisk observation av en person som befinner sig i en bostad, om detta är nödvändigt för att polisätgården tryggt skall kunna vidtas eller sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som skall gripas eller skyddas.

32a §

Förutsättningar för täckoperation

En polisman har rätt att företa en täckoperation, om det är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda brottslig verksamhet som avses i 5a kap. 2 § i tvångsmedelslagen eller ett brott eller ett straffbart försök till ett brott som avses i 17 kap. 18 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen, och det på grund av uppträdandet hos den person som är föremål för inhämtande av uppgifter eller annars finns grundad anledning att misstänka att han eller hon gör sig skyldig till ett sådant brott. Täckoperation är tillåten i en bostad om tillträdet eller vistelsen sker under

aktiv medverkan av den som använder bostaden. Beträffande husrannsakan gäller likväl vad som bestäms i tvångsmedelslagen.

32b §

Förutsättningar för bevisprovokation genom köp

En polisman har rätt att använda sig av bevisprovokation genom köp, om detta är nödvändigt för att förhindra, avslöja eller utreda ett häleribrott eller en stöld eller ett sådant brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år, eller för att finna ett föremål, ämne eller egendom som på grund av ett sådant brott olagligt innehas eller utbjuds till försäljning eller för att återfå vinningen av ett sådant brott.

32c §

Förutsättningar för teleövervakning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleövervakning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, eller tillfälligt stänga en sådan anslutning eller anordning, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande eller annars finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år, till ett brott som är riktat mot ett automatiskt databehandlingssystem och begås med användning av en teleterminalutrustning, till koppleri, hotande av någon som skall höras vid rättskipning, olaga hot, narkotikabrott, straffbart försök till något av de brott som avses ovan eller till förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleövervakning i en situation som avses i 18 § 2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvärja fara som hotar liv eller hälsa.

32d §

Förutsättningar för teleavlyssning

En polisman har för att förhindra eller avslöja ett brott rätt att rikta teleavlyssning mot en teleanslutning, teleadress eller teleterminalutrustning som är i en persons besittning eller som denne annars antas använda, om det på grund av personens uttalanden, hotelser eller uppträdande finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till ett brott som begås i terroristiskt syfte och som avses i 34a kap. 1 § 1 mom. 2–7 punkten eller 2 mom. i strafflagen,

förberedelse till brott som begås i terroristiskt syfte, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet eller finansiering av terrorism, och uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller utredning av brottet.

En polisman har dessutom rätt att utföra teleavlyssning i en situation som avses i 18 § 2 mom. eller i en annan situation, om det är nödvändigt för att avvärja överhängande allvarlig fara som hotar liv eller hälsa.

32e §

Avlyssningsförbud

Vad som i 5a kap. 10 § i tvångsmedelslagen bestäms om förbud mot att avlyssna en misstänkt, gäller också annan teknisk avlyssning eller teleavlyssning som sker med stöd av denna lag än avlyssning som riktas mot den misstänkta.

32f §

Inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge

Polisen kan beviljas tillstånd att få uppgifter om de mobilteleapparater om vilka uppgifter vid en viss tidpunkt registreras i telesystemet via en basstation som finns i närheten av en viss plats, om erhållandet av uppgifterna kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande av ett brott som avses i 32c § 1 mom. eller avvärjande av en fara som avses i 32c § 2 mom.

33 §

Beslut om teknisk observation

När en åtgärd enligt 32 § 4 mom. vidtas skall en polisman som hör till befälet omedelbart underrättas om den.

33a §

Beslut om täckoperation och bevisprovokation genom köp samt övervakning av täckoperation och bevisprovokation genom köp

När beslut om täckoperation fattas skall bestämmelserna i en av inrikesministeriet utfärdad förordning iakttas.

Beslut om bevisprovokation genom köp fattas av polismästaren, annan föreskriven chef enligt rikslagstiftningen eller av en polisman som dessa förordnar och som hör till befälet.

Om Ålands polismyndighet har beslutat om en täckoperation eller bevisprovokation genom köp skall polismyndigheten ge en rapport om verksamheten till inrikesministeriet, som årli-

gen avger en berättelse om användningen av täckoperationer och bevisprovokation genom köp till riksdagens justitieombudsman.

Vid beslut enligt denna paragraf skall även iakttas vad som föreskrivs i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

33b §

Domstolsbeslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation samt beslut om annan behandling av ett sådant ärende

Beslut om teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge samt om teknisk observation i sådana i 32 § 2 mom. avsedda fall där den tekniska avlyssningen eller optiska övervakningen förutsätter att en anordning som används för observationen placeras i ett rum eller utrymme i vilket den som skall observeras vistas eller i ett fordon som den som skall observeras använder, eller där den tekniska avlyssningen eller den optiska övervakningen riktar sig mot en person som är omhändertagen av fängvårdsväsendet, fattas av en i 1 kap. 9 § i tvångsmedelslagen avsedd domstol eller en annan domstol där behandlingen av ärendet lämpligen kan ske.

Ett ärende som avses i 1 mom. avgörs utan hörande av den som observeras eller av innehavaren till det utrymme som skall avlyssnas eller övervakas. När ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängvårdsväsendet behandlas i domstol, skall straffanstaltens direktör likväl ges tillfälle att bli hörd.

Angående behandlingen av ett ärende som avses i 1 mom. gäller dessutom i tillämpliga delar vad som bestäms i 5a kap. 6, 7 och 9 §§, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 §§ i tvångsmedelslagen.

33c §

Polismans rätt att i brådskande fall besluta om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation

En polisman som hör till befälet beslutar om teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller i 33b § 1 mom. avsedd teknisk observation, om åtgärden inte tål uppskov. En polisman som hör till befälet beslutar om åtgärden tills domstolen har avgjort ett yrkande om att tillstånd skall beviljas för åtgärden. Yrkandet kan framställas även per telefon, varvid dess innehåll skall bekräftas skriftligen i efterhand. Yrkandet skall framstäl-

las så snart som möjligt och senast 24 timmar efter det att åtgärden har inletts. Domstolen skall tillställas en anmälan om att en åtgärd har upphört.

Den rätt som avses i 1 mom. gäller inte teknisk avlyssning eller optisk övervakning av en person som är omhändertagen av fängvårdsväsendet.

33d §

Fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation när en polisman fattar beslut om åtgärden

Sedan domstolen fått ett yrkande eller en anmälan enligt 33c § 1 mom. kan den förbjuda fortsatt teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge eller teknisk observation eller uppställa begränsningar beträffande en åtgärd eller uppställa sådana villkor för användningen av information som den anser vara nödvändiga.

Angående behandlingen av ärendet i domstol gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i 5a kap. 6, 7 och 9 §§, 11 § 1 mom. samt 12 och 14 §§ i tvångsmedelslagen.

34 §

Meddelande om observation, teknisk observation, teleövervakning och teleavlyssning

En polisman som har fattat beslut om teknisk observation enligt 32 § 1 mom. eller om placering av anordning som används för teknisk observation enligt 32 § 2 mom., en polisman som med stöd av 33b § beslutat om teleavlyssning, teleövervakning eller teknisk observation eller framställt yrkande om detta till domstol eller en polisman som med stöd av 33c § beslutat om teleövervakning eller teknisk observation skall efter det att den tekniska observationen, teleövervakningen eller teleavlyssningen har avslutats underrätta den person som varit föremål för åtgärden därom, om detta inte äventyrar det ändamål för vilket information inhämtas eller förundersökningen av ett brott.

Meddelande behöver inte lämnas om observation eller om teknisk observation enligt 32 § 4 mom. eller om vad en dylik åtgärd grundar sig på.

Den polisman som har utfört teknisk avlyssning enligt 32 § eller teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 33b § eller teleövervakning, inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge och teknisk observation enligt 33c § skall utan dröjsmål upprätta protokoll över åtgärden. Angående

sådana protokoll bestäms närmare genom förordning av inrikesministeriet. Protokollet skall tillställas inrikesministeriet som årligen till riksdagens justitieombudsman avger en berättelse om användningen av sådan teknisk avlyssning, teleövervakning och teleavlyssning som avses i detta moment. Samtidigt skall också ges en utredning om användningen av teknisk observation i straffanstalter.

34a §

Åtgärder för att förhindra att inhämtande av information avslöjas

När det är nödvändigt för att förhindra att observation, teknisk observation, bevisprovokation genom köp, en täckoperation eller användning av informationskällor avslöjas, kan polisen använda vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda vilseledande eller förtäckta registeranteckningar eller framställa och använda falska dokument.

När beslut om en registeranteckning som avses i 1 mom. och om framställning av dokument fattas skall bestämmelserna i en av inrikesministeriet utfärdad förordning iakttas.

Den myndighet som har fattat beslut om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas skall föra en förteckning över anteckningarna och dokumenten, utöva tillsyn över användningen av dem samt se till att anteckningarna rättas.

Beslut om användning av registeranteckningarna och dokumenten fattas av en polisman som hör till befälet.

Den myndighet som har beslutat om att registeranteckningar skall göras eller dokument framställas och den myndighet som har beslutat om användningen av registeranteckningarna eller dokumenten skall göra upp en rapport om registeranteckningarna, framställningen av dokumenten samt användningen av anteckningarna och dokumenten till inrikesministeriet, som årligen skall avge en berättelse om saken till riksdagens justitieombudsman.

Vid beslut enligt denna paragraf skall även iakttas vad som föreskrivs i förordningen om polisförvaltningen i landskapet Åland.

34b §

Rättelse av registeranteckning

En registeranteckning som avses i 34a § skall rättas när rättelsen inte längre äventyrar syftet med inhämtande av information eller förundersökning av brott eller inte längre är nödvändig för att förhindra avslöjande av att information inhämtas.

35 §

Hantering av material

En polisman som tillhör polisbefälet skall utan dröjsmål granska de uppgifter som insamlats genom åtgärder enligt 30, 32 och 32f §§ och de upptagningar som erhållits genom teknisk observation enligt 32 §.

Bestämmelser om hur material som avses i 1 mom. skall fogas till polisens personregister finns i landskapslagen (1999:49) om polisens grundregister och landskapslagen (1999:50) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

37 §

Rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson

Utan hinder av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företagshemlighet eller bank- eller försäkringshemlighet, har polisen på begäran av en polisman som hör till befälet rätt att få uppgifter som behövs för avväjande eller utredning av brott. Om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse kräver det, har polisen samma rätt till uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 §.

Polisen har rätt att av ett teleföretag och av en sammanslutningsabonnent eller med en teknisk anordning få kontaktuppgifter om en sådan teleanslutning som inte är upptagen i en offentlig katalog, eller uppgifter som specificerar en teleanslutning, e-postadress, annan teleadress eller en teleterminalutrustning, om uppgifterna i ett enskilt fall behövs för utförandet av en uppgift som ankommer på polisen. Polisen har motsvarande rätt att få uppgifter om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet. För inhämtande av information får polisen bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för att identifiera teleanslutningar och teleterminalutrustningar. Kommunikationsverket skall kontrollera att en teknisk anordning uppfyller kraven enligt detta moment samt att den tekniska anordningen inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnätets anordningar eller service.

För sin handläggning av körkortsärenden och tillståndsförvaltning har polisen rätt att få uppgifter av en privat sammanslutning eller en privatperson enligt 36 § 2-4 mom.

Ifråga om teleavlyssning, teleövervakning och inhämtande av uppgifter om mobilteleapparaters läge gäller vad som bestäms särskilt.

37a §

Användning av informationskällor

Polisen kan använda en person som inte hör till polisförvaltningen som informationskälla för att sköta en uppgift enligt 1 §.

Uppgifter om en informationskälla kan registreras i ett personregister. På behandlingen av uppgifterna tillämpas landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personuppgifter.

Informationskällan kan betalas ett arvode. En förutsättning för att arvode skall betalas är att informationskällan är registrerad. Av grundad anledning kan arvode betalas även till en oregistrerad informationskälla. Ifråga om skatteplikt för arvodet föreskrivs särskilt.

40 §

Skyldighet att infinna sig och tryggande av undersökning

Var och en som möjligen kan lämna uppgifter som behövs vid polisundersökning enligt 38 § är skyldig att på kallelse infinna sig till polisundersökning hos polismyndigheten.

Om den som har kallats till polisundersökning underlåter att hörsamma kallelsen utan godtagbar orsak, får personen på befallning av en polisman som tillhör befalet hämtas till undersökningen med iakttagande i tillämpliga delar av vad i 18 § i förundersökningslagen bestäms om hämtning till förundersökning.

En polisman har rätt att för en polisundersökning få tillträde till den plats eller det område där den händelse som undersöks har inträffat, besikta föremål eller handlingar som kan vara av betydelse för undersökningen, utföra försök som behövs för undersökningen samt lösgöra och ta prov som behövs för den. Ett ytterligare villkor för åtgärden är att den med fog kan antas ha stor betydelse vid utredningen av saken.

41 §

Handräckning av polisen

Polisen skall på begäran lämna andra myndigheter handräckning om så bestäms särskilt. Polisen skall även lämna andra myndigheter handräckning för fullgörandet av en enligt lag föreskriven tillsynsskyldighet. Polisen kan också lämna en privatperson handräckning när detta är nödvändigt för att denne skall kunna utöva sina lagliga rättigheter och rättskränkningen är uppenbar.

För handräckning enligt 1 mom. förutsätts det att den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning eller att en privatperson hindras i sina rättigheter och att polisbefogenheter måste anlitas för att dessa rättigheter skall kunna utövas.

Om inte något annat bestäms, fattas beslut om lämnande av handräckning av en polisman som tillhör befalet.

43 §

Tystnadsplikt

Om tystnadsplikt för den som tillhör polisens personal gäller vad som bestäms i 17 § i tjänstemannalagen (1987:61) för landskapet Åland. Samma tystnadsplikt åligger den som står i privaträttsligt anställningsförhållande till polismyndigheten och den som med stöd av polisbefogenheter eller annars utför polisuppgifter.

Om inte skötseln av hans eller hennes uppgifter förutsätter annat, får en person som avses i 1 mom. inte utnyttja eller olovligen för andra röja omständigheter som han eller hon fått kännedom om vid skötseln av uppgifterna, om dessa omständigheter hänför sig till en persons integritet och kunde vålla personen skada eller förfång om de röjs.

Tystnadsplikten hindrar dock inte att en omständighet yppas för en myndighet eller en sammanslutning som sköter ett offentligt uppdrag och som på grund av en uppgift som ankommer på den behöver få vetskap om en omständighet som annars skall hållas hemlig eller om en persons tillförlitlighet eller lämplighet. Information som behövs för att få visshet om att den som söker sig till eller har en ur säkerhetssynpunkt betydande uppgift är tillförlitlig får i behövlig omfattning lämnas även till en privat sammanslutning eller person.

Tystnadsplikten utgör inte hinder för röjande av uppgifter som i enskilda fall behövs för att förhindra en händelse som utgör fara för liv eller hälsa eller ett brott som riktar sig mot friheten eller för att avvärja en betydande skada på miljön, egendom eller förmögenhet eller för att trygga statens säkerhet.

Bestämmelserna i 1, 2 och 4 mom. skall även tillämpas efter att anställningsförhållandet vid polisen har upphört.

Bestämmelser om utlämnande av uppgifter i polisens personregister via teknisk anslutning eller i maskinläsbar form till en annan polismyndighet och andra myndigheter och om utlämnande av uppgifter till utlandet finns i landskapslagstiftningen om polisens personuppgifter. Bestämmelser om användning av personregister när säkerhetsutredningar ges finns i lagen om säkerhetsutredningar (FFS 177/2002).

44 §

Rätt att förtiga uppgifter

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja identiteten hos en person av vilken han eller hon i sitt anställningsförhållande har fått uppgifter som denne har lämnat konfidentiellt och inte heller taktiska eller tekniska metoder som skall hemlighållas.

Den som tillhör polisens personal är inte skyldig att röja uppgifter om identiteten hos en person som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation, om röjande av uppgifterna skulle äventyra säkerheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation eller denne närstående personers säkerhet, möjligheten för den som deltagit i bevisprovokation genom köp eller en täckoperation att sköta motsvarande uppgifter i framtiden eller äventyra inhämtandet av information.

När särskilt vägande skäl föreligger, kan en domstol dock förordna att i 1 eller 2 mom. nämnda uppgifter skall röjas, om en allmän åklagare

utför åtal för ett brott på vilket kan följa fängelse i sex år eller strängare straff. Domstolen får inte ens då förordna att den persons identitet som lämnat uppgifterna eller deltagit i bevisprovokation genom köp eller täckoperation skall röjas, om detta uppenbart skulle medföra allvarlig fara för hans eller hennes eller för honom eller henne närstående personers säkerhet.

52 §

Besvär

Beslut som polismyndigheten fattat med stöd av denna lag får överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol.

Besvär över lagligheten av landskapsregeringens beslut får anföras hos högsta förvaltningsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2006.

Mariehamn den 6 april 2006

ROGER NORDLUND
lantråd

Jörgen Strand
föredragande ledamot